

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีพันธกิจสำคัญประการหนึ่ง คือ จัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียนให้ได้รับการศึกษาที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ มีคุณธรรม และจริยธรรม ในรูปแบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีแนวทางการจัดใน 4 กิจกรรมหลัก คือ การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม

สำหรับกิจกรรมการศึกษาพื้นฐานนั้น สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน ได้จัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ขึ้น โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่พ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สามารถพัฒนาปัญญาของตนเองให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็นและความถูกต้อง ความดีงาม ที่จะเกื้อกูลแก่ตนเองและครอบครัว

สถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครู เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษา และเนื่องจากครูการศึกษาออกโรงเรียนนั้น มีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดการเรียนรู้ การสร้างความรู้ร่วมกัน การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง วางแผนการเรียนรู้กับผู้เรียน มอบหมายงานให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตลอดจนเป็นวิทยากรทำหน้าที่สอนเสริมในสาขาที่ตนเองมีความชำนาญ หรืออาจเชิญผู้เชี่ยวชาญในแต่ละวิชามาสอนเสริม การทำภารกิจดังกล่าวให้สมบูรณ์ ครูจึงต้องศึกษาและมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา เพื่อร่วมกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน แล้วจึงจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ กำหนดวิธีการเรียนรู้ วัดและประเมินผลการเรียน เทียบโอนผลการเรียน พัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยการวิจัยอย่างง่าย ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ครูและผู้เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้และเข้าใจอย่างแท้จริง

จากสภาพความเป็นจริง พบว่า ครูการศึกษาออกโรงเรียนนั้น เป็นผู้จบการศึกษามาจากหลากหลายสาขาวิชา ครูบางส่วนขาดความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลผู้เรียน และทักษะพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการเป็นครู อีกทั้งครูการศึกษาออกโรงเรียนส่วนใหญ่จะมีการหมุนเวียนเข้าออกเป็นระยะๆ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาครู/ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน ให้สามารถจัดการศึกษาออกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน สำนักบริหารงานการศึกษา
ออกโรงเรียน ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริม เผยแพร่
ฝึกอบรม และติดตามการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ จึงได้จัดให้มีการพัฒนา
บุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ตขึ้น เพื่อให้
ครู/ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ครู/ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน
ทั่วประเทศสมัครลงทะเบียนเข้ารับการอบรมด้วยตนเอง ผ่านทางอินเทอร์เน็ต
ตามแบบโปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้น และเพื่อให้ทราบถึงผลการพัฒนาบุคลากร
ดังกล่าว กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน สำนักงานบริหารงานการศึกษา
ออกโรงเรียนจึงเห็นควรให้มีการรายงานผลการพัฒนาบุคลากรในการใช้
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยศึกษาผลการเรียนรู้
และการสอบถามความคิดเห็นผู้เข้ารับการอบรมเพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทาง
การพัฒนาหลักสูตรการอบรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อรายงานผลการพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ในด้าน

1. ผลการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู/ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาออก
โรงเรียน จากโปรแกรมพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผ่านทางอินเทอร์เน็ต
2. คุณภาพของโปรแกรมพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต
3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู/ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาออก
โรงเรียนที่ศึกษาด้วยตนเองจากโปรแกรมพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครู/ผู้จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่สมัครลงทะเบียนและศึกษาด้วยตนเองจากโปรแกรมพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ระหว่างเดือนธันวาคม 2549 - มิถุนายน 2550 จำนวนทั้งสิ้น 1,602 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการรายงานผลครั้งนี้ ได้ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ช่วง จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ดังนี้

ก. กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้เบื้องต้น คือ ครู/ผู้จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่สมัครลงทะเบียนและศึกษาด้วยตนเองจากโปรแกรมพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ที่เว็บไซต์ <http://elearning.dei.ac.th> ระหว่างเดือน ธันวาคม 2549 – มกราคม 2550 จำนวน 33 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ข. กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้จริง คือ ครู/ผู้จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่สมัครลงทะเบียนและศึกษาด้วยตนเองจากโปรแกรมพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ที่เว็บไซต์ <http://202.143.141.237/etraining/index.php> ระหว่างเดือน เมษายน – มิถุนายน 2550 จำนวน 100 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. ด้านเนื้อหาที่ศึกษา

ในการรายงานผลการพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ตในครั้งนี้ ใช้วิธีการศึกษาจากการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู/ผู้จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน หลังจากลิ้นสุดการอบรม และศึกษาเชิงสำรวจความคิดเห็นจากแบบสอบถาม ความคิด

เห็นในลักษณะแบบประเมิน ที่กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน เป็นผู้พัฒนา
ขึ้น จำนวน 2 ชุด มีตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

2.1 ผลการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เข้ารับการอบรมด้วยโปรแกรม
พัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต
ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 10 เรื่อง ดังนี้

2.1.1 การวางแผนการเรียนรู้รายบุคคล

2.1.2 การจัดการกระบวนการเรียนรู้

2.1.3 การแนะนำการศึกษาออกโรงเรียน

2.1.4 การจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น

2.1.5 การประเมินตีค่าหลักสูตรระยะสั้น

2.1.6 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.7 การวัดและประเมินผลการเรียน

2.1.8 การเทียบโอนผลการเรียนและการเทียบระดับการศึกษา

2.1.9 การวิจัยง่ายนิดเดียว

2.1.10 ทักษะพื้นฐานสู่ครูมืออาชีพ

2.2 ด้านคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ในด้านต่างๆ ดังนี้

2.2.1 ส่วนนำ (เมนูหลัก)

2.2.2 การนำเสนอเนื้อหาแต่ละเรื่อง

2.2.3 การออกแบบจอภาพ

2.2.4 การจัดการในบทเรียน

2.2.5 ความพึงพอใจต่อบทเรียนในภาพรวม

2.2.6 การนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน

2.3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การรายงานผลครั้งนี้ทำการศึกษาผลการพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ระหว่างเดือนธันวาคม 2549 - มิถุนายน 2550

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้รับการอบรม หมายถึง ครู/ผู้จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่สมัครลงทะเบียนและศึกษาด้วยตนเองจากโปรแกรมพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ระหว่างเดือนธันวาคม 2549 - มิถุนายน 2550

2. โปรแกรมพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต หมายถึง ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นโดยกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ที่อาศัยประโยชน์และข้อได้เปรียบของคอมพิวเตอร์ในด้านการนำเสนอ สื่อประสม (Multimedia) การให้ผลป้อนกลับในทันที (Immediate response) โดยผู้รับการอบรมสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ตามความต้องการในลักษณะที่ไม่เป็นเส้นตรง (Non-linear) และมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้รับการอบรมได้มีการโต้ตอบ (Interaction) กับเนื้อหา รวมทั้งมีแบบฝึกหัดและแบบทดสอบให้ผู้รับการอบรมสามารถตรวจสอบความเข้าใจได้ด้วยตนเอง

3. ผลการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ที่ผู้รับการอบรมได้รับหลังจากศึกษาโปรแกรมพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต และผู้รับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้

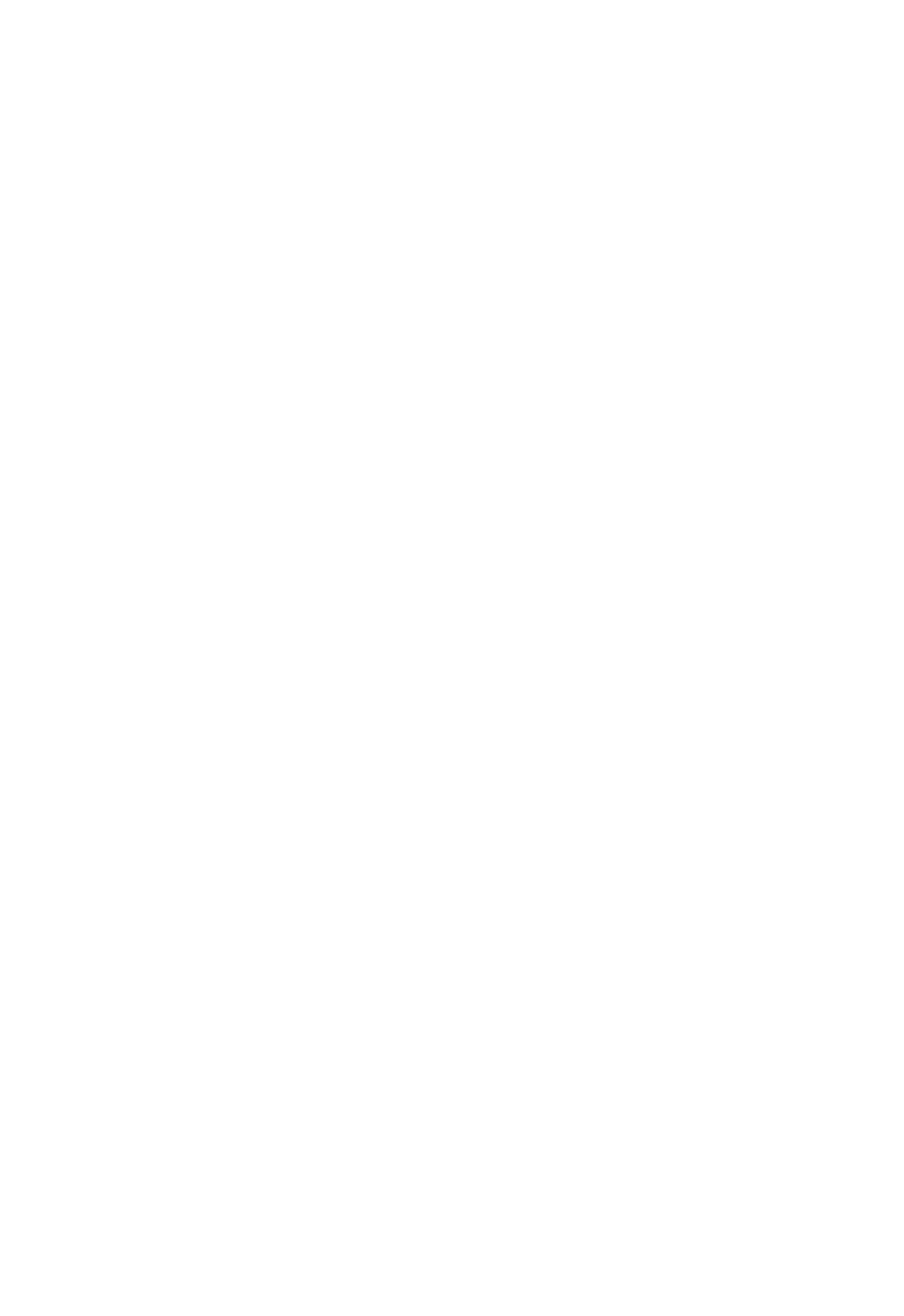
4. คุณภาพของโปรแกรมพัฒนาบุคลากร หมายถึง ความพึงพอใจ และ ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการใช้โปรแกรมพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้ทราบผลของการพัฒนาครู/ผู้จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จากโปรแกรมพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทาง อินเทอร์เน็ต

2. ได้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพของโปรแกรม พัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ให้นำสนใจและตอบสนองต่อการพัฒนาครู/ผู้จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพ

3. ได้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรใน หลักสูตรอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการรายงานผลการพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ผ่านทางอินเทอร์เน็ตครั้งนี้ ได้มีการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจาก
วารสาร บทความ เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นฐาน
สำหรับการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- ตอนที่ 1 แนวคิดในการพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน
- ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร
- ตอนที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้วยสื่อคอมพิวเตอร์ ผ่านทางอินเทอร์เน็ต
- ตอนที่ 4 การผลิตสื่อคอมพิวเตอร์ ผ่านทางอินเทอร์เน็ต
- ตอนที่ 5 การประเมินสื่อคอมพิวเตอร์ ผ่านทางอินเทอร์เน็ต
- ตอนที่ 6 หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน
- ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดในการพัฒนาบุคลากรในการใช้หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

1.1 ตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์ของโลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้ความสำคัญกับการปฏิรูป 5 ด้าน คือ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545 : 3)

1. ปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องซึ่งกันและกันทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญแก่หลักสูตร ผู้เรียน เนื้อหาสาระ วิธีการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน

3. ปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งของหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน โดยเน้นการกระจายอำนาจ

4. ปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยถือว่าเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพชั้นสูง เน้นมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

5. ปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้เพื่อการจัดการศึกษา จัดสรรทรัพยากรให้ถึงผู้เรียนอย่างเสมอภาคและเป็นระบบ มีระบบบริหารทรัพยากรที่มีความคล่องตัวอย่างมีประสิทธิภาพตรวจสอบได้